

طراح: ریحانه صادقی درس: علوم و فنون (۱) پایه دهم انسانی تاریخ: ۱۴۰۲/۸/۹ زمان: ۸۰ دقیقه (چهار صفحه)	باسمه تعالی آموزش و پرورش ناحیه دو اصفهان دبیرستان نمونه دولتی فرهنگ (متوسطه دوم) آزمون مستمر علوم و فنون (۱) آبان ۱۴۰۳-۱۴۰۲	نام و نام خانوادگی: نام پدر: کلاس: دبیر:
--	---	---

ردیف	الف. مبانی تحلیل متن (۴نمره)	شمارک																
۱	عبارات زیر را با کلمات مناسب کامل کنید. • هر چیزی که ذهن ما را به یوایی در آوردیم... است. • کتابها معمولا متنهای... هستند؛ اگر خواننده... به آن ها متنهای... یا... کنیم.	۱/۲۵																
۲	درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. • در قلمرو زبانی به تعیین قافیه و نوع قالب شعری می پردازیم. • پیش از خوانش متن، نگاه کلی به متن برای کشف لحن و مفهوم ضروری است.	۰/۱۵																
۳	پاسخ درست را برگزینید. • قدیم ترین طبقه بندی انواع ادبی در کجا صورت گرفته است؟ الف. ایران باستان ب. یونان باستان ✓ ج. هندوستان	۰/۲۵																
۴	به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید. • هنگامی که در بررسی متن، به روایات، اعتقادات و گرایش های نویسنده پی می بریم، آن را در کدام قلمرو بررسی کرده ایم؟ • بیت «زمین آمد از سم اسپان به جوش به ابر اندر آمد فغان و خروش» را باید در کدام یک از انواع ادبی طبقه بندی کرد؟	۰/۱۵																
۵	پاسخ های مناسب را از ستون الف به ستون ب وصل کنید. (یک مورد در ستون ب اضافه است) <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th>الف</th> <th>ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>دستان و تزویر و مکر</td> <td>آثار مکتوب ادبی</td> </tr> <tr> <td>ترک غم گرفتن</td> <td>متن یوایی</td> </tr> <tr> <td>کمی واژگان فارسی</td> <td>متن چشایی</td> </tr> <tr> <td>شعر و نثر</td> <td>متن دیداری</td> </tr> <tr> <td>دیدن طبیعت</td> <td>شبکه معنایی</td> </tr> <tr> <td>استشمام بوی عطر</td> <td>کنایه</td> </tr> <tr> <td></td> <td>قلمرو زبانی</td> </tr> </tbody> </table>	الف	ب	دستان و تزویر و مکر	آثار مکتوب ادبی	ترک غم گرفتن	متن یوایی	کمی واژگان فارسی	متن چشایی	شعر و نثر	متن دیداری	دیدن طبیعت	شبکه معنایی	استشمام بوی عطر	کنایه		قلمرو زبانی	۱/۵
الف	ب																	
دستان و تزویر و مکر	آثار مکتوب ادبی																	
ترک غم گرفتن	متن یوایی																	
کمی واژگان فارسی	متن چشایی																	
شعر و نثر	متن دیداری																	
دیدن طبیعت	شبکه معنایی																	
استشمام بوی عطر	کنایه																	
	قلمرو زبانی																	

ب. موسیقی شعر (۶نمره)		
۶	درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. • اساسی ترین عامل پیدایی شعر، عاطفه است. • وزن، امری حسی است و در شعر جنبه تزینی ندارد. • کتابهای مقدس از کشش و جاذبه آهنگ و کلام موزون بهره نگرفته اند.	۰/۲۵

۷	جای خالی را با پاسخ مناسب پر کنید. • تشخیص <u>لحن</u> مناسب هر متن، خواندن را دلنشین تر و و درک محتوا را آسان تر می سازد.	۰/۲۵
۸	با توجه به محتوای عبارات زیر، کدام یک لحن طنز دارد؟ (دو گزینه‌ای) الف. چون بشناختم که آدمی شریف‌تر خلاق است و قدر ایام عمر خویش نمی داند، در شگفت افتادم. ب. او گفت: «چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشته‌اند». گفت: «آب و گل تو را نیکو سرشته‌اند، اما لگد کم خورده‌است» ✓	۰/۱۵
۹	با توجه به محتوای دو بیت زیر، کدام یک لحن اندوه و غم دارد؟ (دو گزینه‌ای) الف. شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل ب. چون در رهت یقین و گمانی همی رود کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها؟ ✓ ای برتر از یقین و گمان از که جویمت؟	۰/۱۵
۱۰	گزینه درست را در مورد لحن هر بیت برگزینید. • ای درینا، ای درینا، ای دریغ • ای درینا، ای درینا، ای دریغ • به دام افتاد روباهی سحرگاه • به روبه‌بازی اندیشید در راه • روی میوشان که بهشتی بود • هر که ببیند چو تو حور ای صنم لحن ستایشی دارد. ص (ع) لحن داستانی-روایی دارد. ص (غ) لحن غمگین دارد. ص (ع)	۰/۱۷۵
۱۱	با توجه به سروده زیر از حافظ، آن را از نظر حس و حال فضای شعری و عاطفی بررسی کنید. بیا تا گل برفشانیم و می در ساغر اندازیم فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو در اندازیم ایات غمناک - عاطفی؛ حال و هوای سحر و سوز آندین است و محتوا مانا وزن سبب	۰/۱۷۵
۱۲	با بررسی نمونه زیر از مولوی، به چه نکاتی از نظر وزن و آهنگ و لحن دست می یابیم؟ معشوقه بسامان شد، تا یاد چنین بادا ملکی که پریشان شد، از شومی شیطان شد کفرش همه ایمان شد، تا باد چنین بادا باز آن سلیمان شد، تا باد چنین باد وزن و آهنگ تند و ساد است و حالت سحر و سوز و عاسفانه به خواننده منتقل می شود وزن و عاطفه همسو هستند و کن بلید سار باشد	۰/۱۷۵
۱۳	با خوانش ایات زیر از فدایی مازندرانی، عواطف و حس و حال حاکم بر فضای شعر را بنویسید. کردند قتل عام به نوعی که شد قتیل از کودکان آل نبی، شیرخواره هم ✓ پرقتل شیرخواره نکردند اکتفا تاراج برده اند ز کین، گاهواره هم پارمغانی و از ده غنیمت است و حس اندوه را منتقل می کند - وزن با محتوا هماهنگی دارد	۰/۱۷۵
۱۴	با توجه به نمونه زیر، به پرسش مربوط پاسخ دهید. در کتاب آمد که در عهد قدیم چون به پایان برد کار آن سرا خانه ای می ساخت سقراط حکیم آمدند از ره، رفیق و آشنا • قالب شعر چیست؟ چرا؟ صبوری ما زیر امصراع های زوج هم قافیه هستند	۰/۱۵

۱۵	موسیقی و آهنگ در کدام بیت دلنوازتر است؟ (دو گزینه‌ای) الف. بهر مردی چون تو والا و حکیم ب. پیش از اینت پیش از این، اندیشه عشاق بود بارگاهی باید و کاخی عظیم مه‌روزی تو با ما شهرة آفاق بود ✓
ج. زیبایی‌شناسی (۴نمره)	
۱۶	عواملی که موسیقی لفظی را پدید می‌آورند، به شرح زیر خوانیم. • واج عبارت است از <u>صامت</u> و <u>مصوت</u> • واژه‌آرایی همان آرایه است. <u>نغمه‌ی عروف</u>
۱۷	با توجه به بیت: «تا خار غم عشقت آویخته در دامن» * * * * * کوتاه نظری باشد رفتن به گلستان‌ها، غم عشق به چه چیزی تشبیه شده است؟ <u>خار به سبب غم عشق</u>
۱۸	با خوانش بیت: «به دل رویاه گفتا گر بمانم» * * * * * نه دندان باش و نه گوش و زبانم»، درمی‌یابیم که بین واژه‌های دندان و گوش و زبان، آرایه <u>مراعات التظیر</u> به کار رفته است.
۱۹	از بیت: «هر کجا دردی است درمانیش هست» * * * * * درد عشق است آنکه درمانیش نیست»، آرایه تضاد، بین واژه‌های <u>درد</u> و <u>درمان</u> به کار رفته است.
۲۰	کنایه‌ای از بیت زیر استخراج کنید. <u>چشمه‌ی بوی گلستان: نایب از ساده‌روسی</u> «خرده‌ای از مال دنیا در بساط هر که هست جبهه‌ی وا کرده‌ای پیوسته چون گل بایندش»
۲۱	با توجه به بیت: «نهنگی بچه خود را چه خوش گفت» * * * * * به دین ما کله‌رام آمد کرانه»، کدام آرایه ادبی به کار رفته است، تشبیه یا تشخیص؟ <u>تشخیص</u> چرا؟ <u>علی‌اسانی (تفصیل)</u> <u>رایب غیر اسنان نسبت داده</u>
۲۲	در نمونه زیر، کدام آرایه ادبی محسوس است؟ <u>تکرار آرایه: «هست»</u> • پس هستی من ز هستی اوست تا هستم و هست دارمش دوست
۲۳	در نمونه زیر، واج‌آرایی را بیابید. <u>صامت «م» مصوت «ا»</u> • عمر ما را مهلت امروز و فردای تو نیست من که یک امروز مهمان توام، فردا چرا؟
د. نقد و تحلیل نظم و نثر (۴نمره)	
۲۴	پس از خواندن متن زیر، به سؤالات مربوط به آن پاسخ دهید هر که به امور دنیایی رو آورد و از سعادت آخرت خود غفلت کند، همچون آن مرد است که از پیش اشتر مست بگریخت و به ضرورت، خویشتن در چاهی آویخت و دست در دو شاخ زد که بر بالای آن رویده بود و پاهایش بر جایی قرار گرفت. در این میان، بهتر بنگریست، هر دو پای، بر سر چهار مار بود که سر از سوراخ، بیرون گذاشته بودند. نظر بر قعر چاه افکند، ازدهایی سهمناک دید؛ دهان گشاده و افتادن او را انتظار می‌کرد. به سر چاه، التفات نمود. موشان سیاه و سپید، بیخ آن شاخ‌ها دایم می‌پریدند و او در اثنای این، تدبیری می‌اندیشید و خلاص خود را طریقی می‌جست. پیش

	<p>خویش، زنبورخانه‌ای و قدری شهید یافت، چیزی از آن به لب برد، از نوعی در حلاوت آن مشغول گشت که از کار خود غافل ماند و نه اندیشید که پای او بر سر چهار مار است. (از کلبه و دمنه)</p> <ul style="list-style-type: none"> • یک ویژگی قلمرو زبانی استخراج کنید. کاربرد واژه <u>کهن مانند: استر - بندریست</u> • یک آرایه ادبی استخراج کنید. <u>کهن بگریز از تحمل</u> - کاربرد <u>دیرایات نظیر: شهد - شیرینی - حلاوت</u> • هدف نویسنده در این متن، بیانگر چه پیامی به مخاطب است؟ (یک مورد) <u>کربانها بگریز از تحملات عمر</u> 	
۲۵	<p>با توجه به سروده زیر به چهار پرسش مربوط به آن پاسخ دهید.</p> <p>به دام افتاد روباه‌ی سحرگاه که گر صیاد بیند هم چتیم به روبه‌بازی اندیشید در راه دهد حالی به گـازر پوسـتیم پس آن گه، مرده کرد او خویشان را ز بیم جان، فرو افکند تن را (عطّار)</p> <ul style="list-style-type: none"> • این سروده چه لحنی دارد؟ <u>در استانی - روایی</u> • یک واژه کهن استخراج کنید. <u>طنز</u> • قافیه در بیت سوم چیست؟ <u>خوشن - تن</u> • یک نمونه کاربرد تاریخی دستور استخراج کنید. <u>صدا کرد - فریاد قلند</u> 	
۲۶	<p>با توجه به متن زیر، به دو پرسش مربوط بدان پاسخ دهید.</p> <p>صبر بر جور فلک کن تا برآیی روسفید قطره آبی که دارد در نظر گوهر شدن دانه چون در آسیا افتد تحمل بآیدش از کنار ابر، تا دریا تنزل بآیدش</p> <ul style="list-style-type: none"> • با توجه به قلمرو فکری، دیدگاه خود را درباره محتوای سروده در یک سطر بنویسید. <u>صبر و تحمل صبر و صبر است، تحمل در برابر نا اطمینان و سختی ها</u> • یک مثل استخراج کنید و بنویسید. <u>زانم چون در آسیا افتد تحمل بآیدش</u> 	
۲۷	<p>با توجه به سروده زیر، به دو پرسش مربوط به آن پاسخ دهید.</p> <p>چو برخاست از دشت گرد سپاه که آمد سپاهی چو کوه گران کس آمد بر رستم از دیدگاه همه رزمجویان گنداوران</p> <ul style="list-style-type: none"> • با توجه به محتوای ابیات، آن را در کدام نوع ادبیات باید قرار داد؟ حماسی یا تعلیمی؟ <u>حماسی</u> • یک تشبیه بیابید و بنویسید. <u>سپاه چو کوه گران: سپاه: سب - کوه گران: سبیر</u> 	
۱۸	<p>دانش آموز عزیزم، خدا قوت! «تنت به ناز طیبیان نیازمند مبادا» با آرزوی پیروزی همه آزادی خواهان مسلمان در سراسر جهان به خصوص مردم مظلوم فلسطین</p>	